JE S NÍM MOC ODPUŠTĚNÍ

Původ materiálu
Dana Rotkovská
Pořadí v lekci
12

Žalm 32,1-2 Blaze tomu, z něhož je nevěrnost sňata, jehož hřích je přikryt. Blaze člověku, jemuž Hospodin nepravost nepočítá, v jehož duchu není záludnosti.

Liturgické čtení-L 5,17-20

Klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti

Úvodní scéna, ve které jsou kolem Ježíše shromážděni farizeové a zákoníci z různých míst, je jakoby přerušena podrobným líčením cesty nosičů ochrnutého k Ježíši. Tato námaha a vynalézavost je vzápětí klasifikována jako víra.

Ježíš pak, překvapivě pro shromáždění – ale i pro posluchače příběhu – vyhlašuje odpuštění. Tato překvapivá odpověď umožňuje uvědomit si, že Ježíš nejedná jako pouhý léčitel, ale že záchrana, kterou přináší, se týká celého lidského života. Následující disputace s pobouřenými zákoníky upozorňuje posluchače, že ztotožnit Ježíše s dárcem odpuštění vyžaduje stejně nebývalé očekávání víry, jako projevili přátelé ochrnutého.

- argumentco je snazší má v souvislosti příběhu dvojznačnou podobu: snazší je samozřejmě říci „tvé hříchy jsou ti odpuštěny“, ale není snazší tomu věřit, říká-li to „pouze“ Ježíš. Na první pohled „těžší“ uzdravení chce tedy otevřít prostor důvěry pro „snazší“ odpuštění. Poslední věta této rozpravy (v. 23) vlastně není ukončená – takže závěrečným argumentem je uzdravení ochrnutého. Uzdravení není vrcholem příběhu, trumfem, který má přebít nedůvěru okolí. Je znamením „moci Páně, která byla s ním“ – znamením blízkosti moci uzdravující, odpouštějící – moci Božího království.

- nemoc a uzdravení: „Bible neuvažuje nikdy o nemoci a uzdravení z hlediska lékařského nebo vědeckého, vždycky však z hlediska náboženského, tj. ze zvláštního vztahu, který

nemoc a uzdravení vytvářejí nebo odhalují mezi nemocným a Bohem… Nemoci, neduhy, tělesná postižení jsou tedy obvyklý úděl hříšného člověka. Ve své zostřené formě jsou charakteristickými, přímými či nepřímými projevy hříchu a jej následujícího zlořečení nebo trestu. Přímý vztah mezi nemocí a trestem je však zmíněn jen výjimečně… Ježíš odmítá hovořit o otázce osobní viny člověka slepého od narození (J 9, 2n). Nemoc ukazuje obecný úděl hříšníka před Bohem i tehdy, když postihuje jednotlivce, skupinu nebo třídu lidí či národ… Jestliže je nemoc znamením odsouzení a zlořečenství, je uzdravení obdobně znamením milosti a požehnání. Boží vůlí není, aby hříšník zemřel, ale aby se obrátil a byl živ (Ez 18, 23). Proto je nemoc stejně tak jako smrt, kterou působí, určena k zániku!“ (BS-A s. 163n)

- úvahy farizeů a zákoníků: zatímco přátelé ochrnutého přistupují k Ježíši s otevřeností a důvěrou, znalci Zákona k němu mají nedůvěru. Nad aktuální Ježíšovo zvěstování stavějí svoje vlastní poznání a tradici, ve které se bezpečně pohybují, jejíž bariéry však Ježíšovo dílo přesahuje a rozbíjí (nepřišel jsem povolat spravedlivé, ale hříšníky – Lk 5, 32)

- úžas a chvála shromáždění se týká neobvyklosti Ježíšova skutku. Blízkost Božího království znamená, že se v dějinách i v jednotlivých lidských příbězích najednou mohou odehrát osvobozující a nadějné události, které už nikdo ve své otupělosti a bezmoci nečekal. Na rozdíl od zákoníků, kteří Ježíšovo dílo odmítají, protože ho nechápou, zástup chválí Boha za to, co je „nad naše chápání“.

úskalí textu

- děti (zvlášť malé) nevnímají **závažnost „hříchu“**. Odpuštění jim připadá buď jako nenáročná samozřejmost nebo jako zbytečnost. Úplně cizí (jako ostatně i většině dospělých) je jim i **souvislost mezi hříchem** (jako základním porušením lidské bytosti) **a nemocí** (jako projevem tohoto porušení). Na vědomí této porušenosti je přitom vybudován celý oddíl: Ježíš léčí nejen důsledky, ale kořen, příčinu. Ne náhodou po tomto oddílu následuje příběh o povolání celníka, jehož „nemoc“ (viz Lk 5, 31) nemá zdravotnickou diagnózu, a přesto je natrvalo postižen.

- nesklouzněte od otázky v příběhu „co je snazší“ k rozebírání „co je lepší“, zda odpuštění nebo uzdravení. Odpuštění uzdravuje hříšného člověka (ochrnutého stejně jako celníka v následujícím příběhu), tělesné uzdravení není důkazem o odpuštění, ale v tomto příběhu znamením moci toho, který svým slovem odpouští.

- **kritický pohled na zákoníky** nesmí zůstat na historické rovině – jako bychom my už tímto nebezpečím náboženské samospravedlnosti ohroženi nebyli. Evangelista v podtextu svého vyprávění varuje, že toto zavádějící povýšení vlastní představy Boha a tradice nad živou autoritu Božího slova se opakuje i v dějinách a současnosti církve – třeba v uvažování, jak a komu Bůh může odpustit a s kým se sluší stolovat.

pomůcky

obrázek palestinského domu

motivační uvedení

Co jde snadněji napravit: když spadneš z kola a potlučeš se, nebo když se pohádáš s kamarádem a přestanete se spolu bavit?

Teofilova otázka:

osnovy vyprávění

a) osnova pro mladší školní věk

I. Motivace

II. Ježíš učí v domě

III. Přicházejí muži s nemocným a střechou se vbourají doprostřed shromáždění

IV. Ježíš odpouští nemocnému hříchy a rozmlouvá se zákoníky

V. Ježíš uzdravuje ochrnutého a shromáždění chválí Boha

b) osnova pro starší školní věk

I. Motivace

II. Ježíš učí v domě, kde jsou také farizeové a zákoníci

III. Přicházejí muži s nemocným člověkem

IV. Dávají si práci, aby se k Ježíšovi dostali

V. Ježíš na jejich víru odpovídá odpuštěním hříchů

VI. Zákoníkům se nelíbí Ježíšova slova a Ježíš s nimi mluví

VII. Ježíš uzdravuje ochrnutého na znamení své moci a shromáždění chválí Boha

VIII. Odpuštění uzdravuje taky celníka Leviho

VYPRÁVĚNÍ

I. JEŽÍŠ UČÍ V DOMĚ, KDE JSOU TAKÉ FARIZEOVÉ A ZÁKONÍCI

Tentokrát Lukáš nečekal až na Teofilovy otázky a začal sám: „Dnes mám pro tebe, Teofile, zvlášť pozoruhodný příběh. Tak poslouchej.“

Ježíše někdo pozval do svého domu. Lidé z okolí se tam začali scházet, aby ho slyšeli. Ale tentokrát se nečekaně objevili také vážení a vzdělaní posluchači: farizeové a zákoníci ze širokého a dalekého okolí. A dokonce i ze samotného Jeruzaléma. Sami učitelé Božího zákona přišli, aby si poslechli, co učí ten Ježíš z Nazareta. A tak v samotném domě už nebylo k hnutí. Zástup ostatních lidí se tlačil i všude kolem domu. Hlava na hlavě. Nejvíc kolem oken a dveří, aby alespoň tak slyšeli něco z toho, co se bude dít uvnitř.

II. PŘICHÁZEJÍ MUŽI S NEMOCNÝM A DÁVAJÍ SI PRÁCI, ABY SE K JEŽÍŠOVI DOSTALI

A právě takovou chvíli narušilo něco naprosto nečekaného. Zrovna nad Ježíšovou hlavou se začala sypat ze stropu omítka. A k tomu stále větší šramot a hluk. Přestav si – někdo se chtěl probourat dolů skrz střechu! Prorazil seshora díru a pokračoval pořád dál – až už tam byl otvor, kterým by prolezl člověk! Pak se u stropu objevila nosítka a na nich člověk. Spustili ho rovnou před Ježíše. Bezvládně tam ležel. Byl ochrnutý. To kvůli němu byl celý ten

rozruch. Teprve teď všem došlo, o co tu jde. Nahoře na střeše zůstali jeho kamarádi, kteří ho sem donesli. Nemuseli ani nic říkat. Všem bylo jasné, proč to všechno udělali. Že hledají u Ježíše pomoc. Uzdravení pro svého nemocného přítele.

Teofil Lukášovi skočil do řeči: „No to si dovedu představit, jak je ti lidé kolem začali okřikovat, co si to dovolují! Možná jim i někdo vyhuboval. A co majitel toho rozbouraného domu? Kdo mu zaplatí tu škodu? Ale hlavně mě zajímá, co na to všechno říkal Ježíš?“

III. VÍRA, KTERÁ JE VIDĚT

Lukáš byl rád, že má pro Teofila dobrou odpověď: „Ježíš to všechno pozoroval. Tu jejich odvahu i riziko, které na sebe vzali. To, že se nenechali ničím odradit a nezůstali stát s tím nemocným někde venku. Leckdo jiný už by to dávno vzdal, ale oni byli vytrvalí a nenechali se zastavit, když se k Ježíšovi nemohli dostat normální cestou. Když skrz množství lidí nemohli dál. Ježíš viděl, jak jim na tom nemocném kamarádovi záleží. Že kvůli němu podstoupili všechnu tu námahu a riskovali i to, že se na ně někteří budou zlobit. (Poškodili přece cizí majetek). A viděl, že to všechno udělali, protože tolik spoléhají právě na jeho pomoc. V tom všem Ježíš viděl jejich víru.“

Teofila to překvapilo: „Lukáši, víš, takhle jsem o víře ještě nikdy nepřemýšlel. Copak víra se dá vidět? Myslím si, že i pro přátele toho nemocného to možná bylo překvapení, když Ježíš tu jejich odvahu a vytrvalost nazval vírou. To si budu pamatovat.“ A Lukáš byl rád, že to může jenom potvrdit: „To je i moje zkušenost, že starost o druhé mě vedla v životě správným směrem, i když jsem při tom prožil leccos nečekaného. A proto vím i to, že se víra může obejít i beze slov, a přesto může promluvit jasnou řečí. Ale to nejdůležitější je, Teofile, ještě před námi.“

IV. JEŽÍŠ NA JEJICH VÍRU ODPOVÍDÁ ODPUŠTĚNÍM HŘÍCHŮ

Když Ježíš viděl jejich víru, řekl tomu nemocnému: „Tvé hříchy jsou ti odpuštěny.“ – „Ale jak tomu mám rozumět?“ ptal se znovu Teofil. „Vždyť ti lidé přišli přece k Ježíšovi s prosbou o uzdravení! A co ten ochrnutý? Nebyl trochu zklamaný? Chtěl být uzdraven, a místo toho jsou mu odpuštěny hříchy. Anebo je to ještě jinak? Počkej! Už si vzpomínám. Nějak to asi souvisí s tím, cos mi říkal minule. O té nemoci, kterou trpíme my všichni. A která svazuje a spoutává člověka a dělá ho bezmocným a ochrnutým, i když má zdravé ruce a nohy. A že

lékem na tuhle nemoc je odpuštění.“ Lukáš měl radost, že Teofil tuhle důležitou věc nezapomněl. A že mu rozumí.

V. POHORŠENÍ ZÁKONÍCI

Ale právě tohle hrozně pobouřilo ty vážené a zbožné učitele – farizeje a zákoníky. Nahlas sice neřekli ani slovo, ale ve svém srdci se vůči Ježíšovi zabarikádovali. Byli nanejvýš pohoršení, že se plete do něčeho, co mu nepřísluší. Uzdravení – dobře. Ale odpouštět hříchy může přece jen sám Bůh! Ale Ježíš poznal jejich myšlenky a začal s nimi o tom mluvit sám. Zeptal se jich: „Co je snazší? Říct ‚jsou ti odpuštěny tvé hříchy‘, nebo říct ‚vstaň a chod“?“

„Snadnější je samozřejmě říct slovo o odpuštění,“ dal se znovu slyšet Teofil. „Protože to se nedá zkontrolovat. Nedá se to navenek nijak ověřit. Těžší je člověka znovu postavit na nohy. K tomu je potřeba veliká síla a moc.“

„Vidíš, Teofile, a o to tu právě jde. O to, že kde je přítomen Ježíš a mluví k člověku, nikdy nezůstane „jen“ u slov, ale něco nového a nadějného se vždycky začne dít. A to je znamení, že Ježíš mluví opravdu Božím jménem. Že v jeho slovech je přítomna Boží moc. Moc odpuštění, která uzdravuje celého člověka.“

VI. JEŽÍŠ UZDRAVUJE OCHRNUTÉHO NA ZNAMENÍ SVÉ MOCI

„Abyste to věděli a abyste se na to spolehli,“ řekl Ježíš a obrátil se k tomu ochrnutému: „Pravím ti, vstaň, vezmi své lůžko a jdi domů.“ A on skutečně vstal. Tak se moc Ježíšova odpuštění ukázala viditelně před očima všech. Padla pouta, která svazovala a ochromovala život. Takovou moc má Boží odpuštění, které Ježíš vyhlašuje.Uzdravuje a napřimuje celý lidský život.

Lidem kolem se zatajil dech. A mnozí při tom pomysleli jistě na svůj vlastní život. Na to, že mají sice zdravé ruce a zdravé nohy, ale přesto se v jejich životě všechno hroutí. Jako by nemohli z místa. Jako by žili jen při zemi. Nemají sílu vnitřně se pozvednout a někam směřovat. A teď vidí na vlastní oči, že i z takové nemoci mohou být uzdraveni. Že s Ježíšem je neuvěřitelná moc. Moc, která uzdravuje odpuštěním.

Teď se zas pro změnu zeptal Lukáš: „Teofile, vzpomínáš si na jednoho takového člověka? Říkali mu Matouš a byl to celník. Pro peníze udělal skoro cokoliv, a tak sklízel jen pohrdání.

Nikdo už od něj nic dobrého nečekal. Ani on sám ne. Ale Ježíš ho oslovil a zavolal ho k sobě. Neodsoudil ho. A teprve to mu pomohlo. Ježíšovo odpuštění uzdravilo i takový ‚ztracený případ'".

VII. ODOPOVĚDÍ JE CHVÁLA

A vzpomínáš si jistě i na tu velikou hostinu, kterou Matouš vystrojil z radosti nad tou úžasnou proměnou ve svém životě? Podobně skončila tehdy i ta Ježíšova návštěva v domě. Nejen ten uzdravený, ale i všichni ostatní žasli a chválili Boha za ten div. Víš, a to je další poznávací znamení těch, které Ježíš uzdravil. Kterým změnilo život jeho odpuštění. Radost ze života a chvála Pánu Bohu. A to obojí pak zůstává napořád.

Teofil se rozzářil. Radost a chvála. To je opravdu ta nejlepší odpověď, jakou můžeme Ježíšovi dát.

MODLITBA

Náš Pane, děkujeme ti za svoje přátele. Za lidi, kteří na nás myslí a podpírají nás také svou vírou a svými modlitbami. Prosíme tě, ať i my k tomu máme chuť a odvahu. Ať se nebojíme i leccos riskovat, když je třeba někoho podepřít a nést s ním tíhu života. Amen

podněty pro rozhovor

- Je odpustit těžké nebo lehké? Je odpuštění nějak vidět nebo poznat?

- Kdo dnes projevuje takovou víru jako přátelé ochrnutého?

- Znáte někoho, kdo pomáhá lidem s postižením nebo nemocným nebo někde, kde se dějí katastrofy? Můžeme my sami něco udělat pro lidi něčím postižené?

- Může se víra projevit tak, že naruší zavedený pořádek bohoslužeb?

- Znáte slova: „věřím… hříchů odpuštění"? Odkud jsou? Slyšíme někdy v kostele, že jsou nám odpuštěny hříchy? Kde? (v kázání, ve slovu milosti, u večeře Páně)

Odkaz na pracovní list

12 Je s ním moc odpuštění

Odkaz na píseň

Všechny děti v celém světě (BTS6)

Dům na písku postavený, lampa, která zhasíná

Má Pán Ježíš, má mě rád (EZ539)

Nezná tu nikdo soužení mé, to zná snad jenom Ježíš

Ježíši, Pane můj (BTS39)

Hříchy tvý tě jednou doženou

Odpusť (EZ688)

O´Pane muǰ, pokoj at ťvuǰ na cestách

Pomoz mi, můj Pane, abych nežil planě

Cílová skupina

Školní

Mladší školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo

Biblický odkaz (kat)

Lukáš 5,17–26

Lukáš 5,27–32